

Bettega, Dirceu és a többi

SPORTRIPORTEREK A MUNDIALON

Rossz dramaturgiával írták meg ennek a labdarúgó VB-nek a forgatókönyvét, mert kilógott a lóláb, mégpedig az argentin pampák híres csikós gulyásainak, a gauchok lovainak a lába, ennél fogva a végére bizony unalmassá vált a dolog — főleg a magyar képernyőn. Lehet, hogy más nem így volt ezzel, lehet, hogy az egész világ, az egész tévénező világ jól szórakozott, s örült annak, hogy részese valaminek, hogy *nézheti*, én azonban — s gondolom, velem együtt még jónéhányan, jónéhány millióan — *látni* is szerettem volna valamit. De nem láttam jóformán semmit.

Mit akartam látni? A lényegét, természetesen. Azt szerettem volna, ha a televízió alátámasztja és segíti kibontakozni a sejtésemet: egy világméretű manipuláció szemtanúja vagyok. Mert hát az történt: az egekig felheccelték a jóra való, de diktatúra alatt nyögő argentin népet, s az egyik, a többinél semmivel se jobb csapattal megnyerttékk a csatát. Ennek érdekében lekenyereztek Fortunát már a sorsolásnál, megvették maguknak a bírókat, vagy megfélemlítéssel vagy mással — legkevésbé pesoval... — s végül a saját szolgálatukba állították a világ tévékommentátorait is. Ez persze túlzó megállapítás, nem is bizonyítja sem-

mi, csupán a véletlenszerű mintavétel: ha a magyar kommentátoroknak nem volt egyetlen egy szavuk sem a lényeghez, valószínűleg a többieknek sem volt, talán nem is lehetett.

Nagyon szomorú dolog ez tulajdonképpen. Az ember azt várná, hogy ez a csodálatos technikai-kulturális vívmány, ez a szerkentyű a modernkori lényeglátásban legyen segítségére a millióknak, ehelyett mi történik: a vakításban és tompításban, az elkendőzésben jár az élen a tévé. *Nézheti* az emberiség vakulásig a meccseket — és persze nemcsak a foci-meccseket, de nem láthatja a lényegét. Azt ugyanis mindennél jobban eltakarja előle a közvetítés.

No, persze, félreértés ne essék, ez általános megállapítás, amelynek az éle nem a magyar tévé és a magyar kommentátorok működésébe akar belevágni, legfeljebb csak annyiban, hogy sajnos ők sem kivételek.

Mert hát miről is van szó? Természetes, hogy tulajdonképpen nem tehet arról a magyar tévé, hogy az *argentin tévé képeivel* nem tudja a lényegét közvetíteni. A pályák szélén argentin kamerák voltak felállítva, kiképzett, idomított argentin operátorokkal, akiknek a képeit argentin rendező rendezte,

lőtte fel a műholdakra. Ezt az otthoniak által előállított és megszürt képet kapta minden riporter a közvetítőfülkéjében a monitorán, s hiába látta, láthatta ő a helyszínen az egész meccset, beszélnie csak arról volt érdemes, amit a nézői kaptak. Ez mindig így van, máskor is így van, itthon is így van. A kommentátor hiába lát szabad szemmel többet, mint amit az összes kamera lát, beszélnie — a közvetítési dramaturgia szabályai szerint is — csak arról szabad, amit más is lát. Hogy, teszem azt Dirceu továbbítja a labdát. Ennyivel van előnyben, ennyivel jár fölőtte a kommentátor az egyszerű átlagnézőnek: ő tudja, hogy a labdatovábbító Dirceu, míg az egyszerű átlagnéző csak annyit tud, söröskorsóval a kezében, kissé pityókásan (miért is iszík ennyit a nagy tömeg a nagy tévénezési hullámok idején, ha nem a manipuláció ellensúlyozása végett?...) hogy egy brazil.

Nem tartom valószínűnek, hogy az argentin hatalom ellenőriztette, hogy az általa szolgáltatott képek alá milyen tartalmú és milyen ideológiájú nemzeti szöveget adnak az egyes országok saját kommentátorai. Ez minden bizonnyal felesleges is lett volna, hiszen a tévé lényege a kép. Könnyen nevétsé-

gessé válik az a riporter, aki ellene szól a látványoknak. (Én azért megköszöntöttem volna ezt a nevettségessé válást, vagy legalább annyit mondtam volna: kedves nézők, nézzék el nekem, hogy folyton csak Dirceuzok és Bettegázok, de higgyék el, nagyon félek...)

Különbösen is baj van ezekkel az idegen nevekkel. Egy ízben például az egész skót csapatot lecserélték. Megszakadt a hang ugyanis odaatról, és a pesti riporter vette át a szót. Így aztán az imént még Dólgis (fonetikusan) továbbbította fejvel a labdát, de mire az újra visszakerült hozzá, már Dalgisnak hívták. (Csoda, hogy kiestek?)

Elismerem, nem egészen méltányos ekkora igényt támasztani egy sportközvetítéssel szemben. Dehát, végül is én nem tehetek mást. Csak akkor lettem volna boldog, ha legalább azt közlik velem, hogy nem tudják. Nem tudják, hogy ezek a derék, életre halálra küzdő argentin fiúk valójában a diktatúra ellen küzdenek a diktatúra mezében vagy sem; nem tudják, hogy a bírók azért olyan részrehajlók, mert éppen úgy félnek, mint ők, vagy más okok miatt; nem tudják, hogy az örjöngő tömeg csak a foci miatt örjöng, vagy valamit kompenzál az örjöngésével. De minderről hallgatni, a követ-

keztesen tévedgető bírókat mentegezni és gentlemanoknak kikiáltani őket — hát bizony, ez már erősen hasonlított csapatunk gyászos szerepeléséhez.

Miért volt annyira fontos csak a fociról beszélni, amikor mi már kipottyantunk? Nem lehetett volna egy kis kultúrát, egy kis szellemet a szövegbe keverni? Miért maradt el a képek alól az érzelem, a felháborodás, az indulat, egy szóval az emberi hang?

Itt valamit sürgősen meg kell változtatni, mert ezek a nagy rendezők, ezek a hatalmas levő „Fifa-emberek” nem érik ám be azzal, hogy a képet adják az egész világnak, nem érik be a manipulációnak ezzel a mostani fokával és hatékonyságával, hanem a kommentátorok felszájkosarazása után a nézőtől is meg akarják venni a jogot, hogy söröskancsóját belevágja a képernyőbe, illetve, hogy a manipuláción keresztül lásson. Egyszerűen el akarják hülyíteni az emberiséget.

Végezetül: ez volt a harmadik világ bajnokság, amit szerencsém volt a képernyőn végignézni, de ugyanakkor az első, amit színesben is láthattam.

Színes? Ez volt a legszürkébb. Majdhogynem nyomasztó.

CSURKA ISTVÁN

CÍMKÉPÜNK:

Goór Nagy Mária a *Mesehabbal* című készülő film egyik szereplője. Rendező: Bácskai-Lauró István. Operatőr: Zsombolyai János (Kiss Júlia felvétele)

filmvilág

XXI. évf. 14. sz. Film-művészeti folyóirat. Megjelenik minden hónap 1-én és 15-én. Főszerkesztő: Hegedűs Zoltán. Kiadja a Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: Siklósi Norbert. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest VII., Lenin körút 9–11. Telefon: 221-285. Levélcím: 1906 Postafiók 223. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzletben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (1900 KHI, Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj ¼ évre 24.— Ft. Külföldön terjeszti a „Kultúra” Kúkereskedelmi Vállalat, H-1389 Budapest, Postafiók 149.

78.2955
Egyetemi Nyomda
Budapest

Felelős vezető:
Sümeghi Zoltán igazgató

INDEX: 25 286

Gálfi László, Törőcsik Mari és Esztergályos Cecília

Cseresznyéskert

Esztergályos Károly készít tévéjátékot Csehov drámájából, Törőcsik Mari, Mensáros László, Esztergályos Cecília, Kozák András, Gálfi László főszereplésével. Operatőr: Márk Iván

Kozák András, Mensáros László, Esztergályos Cecília, Törőcsik Mari, Papp Vera és Gálfi László (Kende Tamás felvételei)

Izrahak Fintal, a Csontváry című ké-
szülő magyar film címszerepében. Ren-
dező: Huszárk Zoltán
(Márkolyes Ferenc felvétele)

filmvilág

Árai 4,— Ft